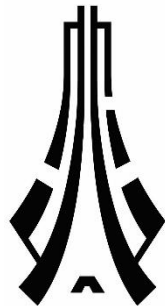

بسم الله الرحمن الرحيم

مؤسسه آموزش عالی هشت بهشت اصفهان

گروه حقوق

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق گرایش حقوق خصوصی

مطالعه تطبیقی اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه

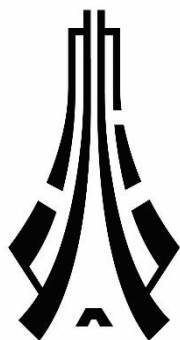
استاد راهنما:

دکتر حمیدرضا ناظمی هرندی

پژوهشگر:

سمانه محمدی تلی

دی ماه ۱۴۰۳

مؤسسه آموزش عالی هشت بهشت اصفهان

گروه حقوق

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق گرایش حقوق خصوصی

مطالعه تطبیقی اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه

۱- استاد راهنمای پایان نامه دکتر حمیدرضا ناظمی هرنندی با مرتبه علمی استادیار امضاء

۲- استاد داور داخل گروه دکتر نعیمه سادات محمدی با مرتبه علمی استادیار امضاء

۳- استاد داور خارج گروه دکتر اکبر خوش با مرتبه علمی استادیار امضاء

مدیر گروه رشته حقوق

دکتر نعیمه سادات محمدی

مؤسسه آموزش عالی هشت بهشت اصفهان

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادران و دانشجویان و اعضاء هیات علمی مؤسسه آموزش عالی غیرانتفاعی هشت بهشت متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن منافع و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برانست: التزام به برانست جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.

تقدیم به:

تقدیم به مادرم، آنکه آفتاب مهرش در آستانه قلمم، همچنان پابرجاست و هرگز غروب نخواهد کرد.

سازمان

باساس از سه وجود مقدس:

آنان که ناتوان شدند تا به توانایی برسیم...

مویشان سپید شد تا ما رو سفید شویم...

و عاشقانه سوختند تا گرمایش وجود ما و روشنگر راهمان باشند...

پدرانمان

مادرانمان

استادانمان

وگزارش حقوق

کلیه حقوق مادی و معنوی برگرفته از مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های این پایان‌نامه (رساله) متعلق مؤسسه آموزش عالی هشت بهشت اصفهان می‌باشد.

تعهدنامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب سمانه محمدی تلی دانش‌آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته حقوق گرایش حقوق خصوصی که در تاریخ ۲۷ دی ۱۴۰۳ از پایان نامه خود تحت عنوان: "مطالعه تطبیقی اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه" با کسب نمره ۱۶ و درجه خوب دفاع نموده‌ام.

بدین وسیله متعهد می‌شوم:

- این پایان‌نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان‌نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده‌ام.
- این پایان‌نامه/رساله پیش از این برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پائین‌تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره‌برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان‌نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

سمانه محمدی تلی

تاریخ و امضاء

چکیده

اهدا جنین یکی از راه ها و روش های مقابله و رفع ناباروری می باشد در این روش تخمک های اهدایی از یک زن با اسپرم اهدایی از یک مرد باهم ترکیب می شوند و در نهایت عملیات لقاح مصنوعی صورت می پذیرد ، این روش در کشور ایران در سال ۱۳۸۲ با تصویب قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور به رسمیت شناخته شد و قانونی دانسته شده است . اهدا جنین یکی از مسائل مهم و چالش برانگیز در حوزه حقوق خانواده و پزشکی است که به دلیل پیشرفت های علمی و تغییرات اجتماعی، توجه زیادی را به خود جلب کرده است. این پژوهش به بررسی تطبیقی نظام حقوقی ایران و فرانسه در زمینه اهدا جنین می پردازد و تلاش می کند تا نقاط اشتراک و افتراق این دو نظام را شناسایی کند. مسئله اصلی پژوهش این است که نظام های حقوقی ایران و فرانسه چگونه به اهدا جنین به عنوان یک موضوع حقوقی و اخلاقی پرداخته اند و چه تفاوت هایی در رویکردهای قانونی، شرعی و اخلاقی آنها وجود دارد؟ هدف پژوهش ارائه تحلیلی جامع از این موضوع برای شناسایی نقاط قوت و ضعف هر نظام و ارائه پیشنهادهایی برای بهبود قوانین مرتبط با اهدا جنین در ایران است.

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای و تطبیقی است. در این راستا، قوانین، مقررات و رویه های حقوقی دو کشور بررسی و تحلیل شده است. همچنین به مسائل فقهی و اخلاقی مرتبط با این موضوع، به ویژه در نظام حقوقی ایران، توجه ویژه ای شده است.

واژگان کلیدی: اهداء جنین ، لقاح مصنوعی ، نسب ، توارث ، رحم اجاره ای ، ناباروری

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات پژوهش.....	۱
۱-۱- مقدمه	۱
۲-۱- بیان مسئله	۳
۳-۱- ضرورت انجام پژوهش	۴
۴-۱- سابقه پژوهشها و مطالعات انجام گرفته	۵
۵-۱- اهداف تحقیق	۷
۶-۱- سوال ها یا فرضیه ها	۷
۷-۱- تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش	۱۰
۸-۱- روش انجام پژوهش	۱۱
۹-۱- تعریف واژه ها و اصطلاحات تخصصی	۱۲
فصل دوم: مبانی نظری پژوهش	۱۳
۱-۱- مفهوم جنین	۱۳
۲-۲- مضغه	۱۴
۳-۲- مفهوم ناباروری و علل آن	۱۶
۲-۳-۱- تاریخچه موضوع و شیوه های درمان	۱۷
۴-۲- شیوه های درمان ناباروری از نظر علم پزشکی	۲۰
۲-۵-۲- تعریف و تاریخچه تلقیح مصنوعی (اهدا جنین)	۲۴
۲-۵-۱- تلقیح مصنوعی و انواع آن	۲۶
۲-۶-۲- اهداء جنین یا تلقیح مصنوعی در فقه اسلامی	۲۷
۲-۶-۱- فتوهای فقیهان درباره تلقیح مصنوعی	۲۸
۲-۶-۲- مهمترین دیدگاه های فقهی در مورد اهداء جنین	۳۰
فصل سوم: جایگاه اهدا جنین در نظام حقوقی فرانسه: چارچوب ها و محدودیت ها	۴۲
۳-۱- مقدمه	۴۲
۳-۲- چارچوب قانونی اهدا جنین در فرانسه	۴۳
۳-۳- ملاحظات اخلاقی و اجتماعی	۴۳

۴۴	تحوالات اخیر در قوانین بیواتیک.....
۴۴	۳-۵- حمایت‌های قانونی از کودکان حاصل از اهدا جنین
۴۵	۳-۶- فرآیند اهدا جنین در مراکز تخصصی فرانسه
۴۵	۳-۷- مقایسه قوانین فرانسه با سایر کشورهای اروپایی
۴۵	۳-۸- تحلیل انتقادی قوانین فرانسه درباره اهدا جنین
۴۵	۳-۹- پیشنهادات برای بهبود قوانین فرانسه
۴۶	۳-۱۰- تأثیرات اجتماعی و فرهنگی اهدا جنین در فرانسه
۴۷	۳-۱۱- تحلیل اقتصادی اهدا جنین در فرانسه
۴۷	۳-۱۲- جنبه‌های حقوق بین‌الملل در اهدا جنین
۴۷	۳-۱۳- چالش‌های قانونی و اخلاقی در آینده
۴۸	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها
۴۸	۴-۱- تولید مثل مصنوعی در حقوق ایران
۴۹	۴-۱-۱- قواعد عمومی انتقال جنین از نظر فقهی و حقوقی
۵۰	۴-۲- قانون اهداء جنین به زوجین نابارور
۵۱	۴-۲-۱- شرایط انتقال جنین
۵۴	۴-۳- قالب حقوقی اهداء جنین
۵۹	۴-۴- اهداء جنین در قالب غیر عقود
۶۰	۴-۵- تولید مثل با کمک پزشکی در حقوق فرانسه
۶۶	۴-۵-۱- آثار تولید مثل با کمک پزشکی در حقوق فرانسه
۶۷	۴-۵-۲- حدود منع نفی ولد
۶۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۶۹	۵-۱- نتیجه گیری و پیشنهادات
۷۱	منابع و ماخذ

فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

اهدای جنین نوعی تولید مثل ثالث است که در آن جنین حاصل از لقاح آزمایشگاهی یا آی وی اف (IVF)، به زوج دیگری اهدا می شود. اگر سایر روش های کمک باروری ناموفق باشند، ممکن است پزشک استفاده از جنین اهدایی را به زوجین پیشنهاد دهد. جهت درمان ناباروری به کمک جنین اهدایی، از بانک ذخیره جنین که جنین های فریز شده در آن وجود دارند استفاده می شود. در نظر داشته باشید که در این پروسه خانم باید زیر سن یائسگی باشد. معمولاً در هنگام انجام IVF، جنین های زیادی تشکیل می شوند که زوجین می توانند آن ها را فریز کرده و در آینده برای بارداری استفاده نمایند و یا جنین ها را اهدا کنند.

اهدای جنین با اهداف زیر انجام می شود:

- اهدای جنین به زوجین دیگر؛
- اهدای جنین جهت انجام تحقیقات؛
- ذخیره جنین برای آینده.

در صورت اهدای جنین به زوجین دیگر، فرد اهدا کننده امکان باروری و فرزندآوری را برای زوجینی که نابارور هستند، فراهم می نماید. جنین اهدایی با امید بارداری موفق به داخل رحم مادر منتقل می شود. جنین حاصل از اهدای جنین از نظر خصوصیات ژنتیکی شبیه به اهدا کنندگان جنین است.

موارد اهدای جنین، فرد اهدا کننده به جز هزینه انجام آزمایشات غربالگری، هزینه دیگری ندارد. در درمان ناباروری با جنین اهدایی، تخمک و اسپرم پیش از انجام آی وی اف (IVF) و مراحل مختلف آن از جمله انتقال جنین بررسی می شوند. همچنین فرد اهدا کننده جنین ممکن است از نظر بیماری های جنسی ارزیابی شود. گیرنده جنین اهدایی نیز باید آزمایشات خاصی را انجام بدهد. در خصوص رحم اجاره ای در کشور ما قانون خاصی وجود ندارد اما در خصوص اهدای جنین یک قانون قدیمی داریم که هر چه زودتر باید اصلاح و بروز گردد تا اینطور نیاز روز جامعه هم پاسخ داده شود. قانونگذار ما در ماده ۲ قانون نحوی اهدای جنین به زوجین نابارور مصوب سال ۱۳۸۲ برای دریافت جنین شرایطی را مقرر کرده و به صراحت بیان می کند:

تقاضای دریافت جنین اهدایی باید مشترکا از طرف زن و شوهر تنظیم و تسلیم دادگاه شود و دادگاه در صورت احراز شرایط ذیل مجوز دریافت جنین را صادر می کند :

الف) زوجین بنا به گواهی پزشکی معتبر، امکان بچه دار شدن نداشته باشند و زوجه استعداد دریافت جنین را داشته باشد .

ب) زوجین دارای صلاحیت اخلاقی باشند .

ج) هیچ یک از زوجین محجور نباشد .

د) هیچ یک از زوجین مبتلا به بیماری های صعب العلاج نباشد .

ه) هیچ یک از زوجین معتاد به مواد مخدر نباشد .

و) زوجین بایستی تابعیت جمهوری اسلامی ایران را داشته باشند.

در خصوص نحوی رسیدگی برای دریافت جنین توسط زوجین قانونگذار ما در ماده ۴ قانون نحوه اهدای جنین بیان می کند :

بررسی صلاحیت زوجین متقاضی در محاکم خانواده، خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات آئین دادرسی مدنی صورت خواهد گرفت و عدم تایید صلاحیت زوجین قابل تجدیدنظر می باشد .

نکته مهمی که باید گفت این است که برای دریافت جنین نیازی به تنظیم دادخواست نمی باشد و صرف یک درخواست ساده از طرف یک زوج برای دریافت جنین کفایت می کند، یعنی به زبان ساده تر تقاضای زوجین می تواند بر روی یک برگه سفید معمولی نوشته شود و به امضای زوج و زوجه برسد و پس از آن تقدیم دادگاه خانواده محل اقامت شان بشود. این اصطلاح در حقوق فرانسه برای روشهای جدید پزشکی در تولید مثل مصنوعی به کار می رود که از مهمترین آنها لقاح خارج رحم و تشکیل جنین در لوله آزمایشگاه و انتقال آن به رحم است. در فرانسه قبل از سال ۱۹۹۴ قانون خاصی در این خصوص وجود نداشت. در ۲۹ ژوئیه ۱۹۹۴ دو قانون در این کشور به تصویب رسیدند که مقررات جدیدی در این زمینه آوردند: یکی قانون شماره ۶۵۳ - ۹۴ و دیگر قانون ۶۵۴ - ۹۴ که اولی قانون مدنی و دومی قانون سلامت را اصلاح کردها ده است. شکل این اصلاحات و تقسیم قواعد بین دو قانون مایه تأسف و موجب انتقاد برخی از استادان حقوق شده که از ناهماهنگی و تعارض دو قانون سخن گفته اند. (TERRÉ, ۱۹۹۶, no ۹۲۷, p. ۷۸۶) قانونگذار فرانسه در عین حالی که روش تولید مثل با کمک

پزشکی، حتی لقاح خارج رحم با نطفه اجنبی را اصولاً، پذیرفته در راه مصلحت اطفال و خانواده ها و جامعه و حمایت از اخلاق و شخصیت و سرمایه ژنتیکی، انسان محدودیت‌هایی برای آن قائل شده است.

۱-۲- بیان مسئله

اهدای جنین یکی از روشهای درمان ناباروری است که در آن جنین تشکیل شده در آزمایشگاه از زوجی به زوج نابارور دیگر اهدا میشود. این روش در سالهای اخیر به عنوان یک روش جایگزین برای درمان ناباروری مورد توجه قرار گرفته است. در حقوق ایران شرایط اهدای جنین در قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور مصوب ۱۳۸۲ پیش بینی شده است. بر اساس این قانون اهدای جنین تنها در صورتی مجاز است که زوجین نابارور دارای شرایط زیر باشند: زوجین باید حداقل پنج سال از ازدواج آنها گذشته باشد و در طول این مدت از روشهای درمانی ناباروری نتیجه ای حاصل نشده باشد.

- زوجین باید از نظر جسمی و روانی سالم باشند. همچنین اهدا کننده جنین باید دارای شرایط زیر باشد:

- اهدا کننده باید زن و سالم باشد.

- اهدا کننده باید از نظر روحی و روانی سالم باشد.

در قانون فرانسه نیز شرایط اهدای جنین در قانون اصلاح قانون تنظیم، خانواده مصوب ۱۹۹۴ پیش بینی شده است. بر اساس این قانون اهدای جنین تنها در صورتی مجاز است که زوجین نابارور دارای شرایط زیر: زوجین باید حداقل دو سال از ازدواج آنها گذشته باشد و در طول این مدت از روشهای درمانی ناباروری نتیجه ای حاصل نشده باشد.

همچنین زوجین باید از نظر جسمی و روانی سالم باشند. اهدا کننده جنین باید دارای شرایط زیر باشد: ه اهدا کننده باید زن و سالم باشد. اهداکننده باید از نظر روحی و روانی سالم باشد.

با توجه به موارد فوق میتوان گفت که مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه دارای شباهتهای زیادی است. در هر دو نظام، حقوقی، اهدای جنین تنها در صورتی مجاز است که زوجین نابارور دارای شرایط خاصی باشند همچنین در هر دو نظام حقوقی، اصل محرمانگی، یکی از اصول مهم در اهدای جنین است.

با این حال برخی تفاوت‌های نیز بین مقررات اهدای جنین در این دو نظام حقوقی وجود دارد به عنوان مثال در قانون ایران مدت زمان ازدواج زوجین نابارور برای دریافت مجوز اهدای جنین پنج سال است در حالی که در قانون فرانسه این مدت زمان، دو سال است. همچنین در قانون ایران اهدا کننده جنین باید از نظر اقتصادی توانایی تامین هزینه های درمان ناباروری را داشته باشد، در حالی که در قانون فرانسه، این شرط، وجود ندارد.

در مجموع مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه به طور کلی مناسب و کارآمد است. این مقررات با توجه به شرایط فرهنگی و اجتماعی هر دو کشور تدوین شده اند و به خوبی حقوق و منافع تمامی ذی نفعان از جمله زوجین، نابارور، اهداکنندگان جنین و کودکان متولد شده از این روش را در نظر گرفته اند.

با این حال برخی از جهات مقررات اهدای جنین در هر دو نظام حقوقی میتواند بهبود یابد به عنوان مثال در قانون ایران، مدت زمان پنج سال برای ازدواج زوجین نابارور ممکن است برای برخی زوجین طولانی باشد همچنین شرط توانایی اقتصادی اهدا کننده جنین در قانون ایران ممکن است برای برخی افراد، قابل اجرا نباشد.

در قانون فرانسه نیز میتوان برخی تغییرات را پیشنهاد داد. به عنوان مثال میتوان به اهداکنندگان جنین حق دسترسی به اطلاعات هویتی فرزند متولد شده را داد، همچنین میتوان به زوجین نابارور حق انتخاب اهدا کننده جنین را داد.

با این حال، این روش چالشهای فقهی و حقوقی متعددی را در اسلام به وجود آورده است. در ادامه به برخی از این چالشها اشاره می نمایم

۱ محارم و نسب:

یکی از چالشهای اصلی اهدای جنین مربوط به محارم و نسب فرزند متولد شده است. در اسلام فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین محرم شرعی زوجی که جنین را دریافت کرده اند محسوب میشود اما در مورد محارم شرعی فرزند با صاحب اسپرم و تخمک، اختلاف نظر وجود دارد. مسئله ارث فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین، چالش حقوقی دیگری است که باید به آن توجه کرد. در حال حاضر، قانون مدنی ایران در مورد ارث فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین، حکم صریحی ندارد.

۳- رضایت زوجین

رضایت کامل و آگاهانه زوجین در اهدای جنین از اهمیت بالایی برخوردار است. زوجین باید قبل از اهدای جنین، از تمام عواقب و پیامدهای آن آگاه باشند.

۴- نظارت و کنترل

نظارت و کنترل دقیق بر فرآیند اهدای جنین از دیگر چالشهای حقوقی این روش است لازم است که مراکز و افراد صلاحیت لازم را داشته باشند و تمام ضوابط و مقررات مربوطه را رعایت کنند.

۵- شبهات شرعی

برخی از فقها، اهدای جنین را به دلیل شبهائی که در مورد نسب و محارم فرزند متولد شده وجود دارد، جایز نمیدانند.

۱-۳- ضرورت انجام پژوهش

با توجه به اهمیت اهدای جنین ضرورت انجام پژوهش در این زمینه به خصوص در مقایسه با نظامهای حقوقی دیگر، کاملاً روشن است. این پژوهش میتواند به پاسخگویی به سوالات زیر کمک کند شرایط اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه چه تفاوتهایی با یکدیگر دارند؟ کدام یک از نظامهای، حقوقی، مقررات بهتری در زمینه اهدای جنین دارد؟ چه تغییراتی میتوان در مقررات اهدای جنین در هر دو نظام حقوقی ایجاد کرد تا حقوق و منافع تمامی ذی نفعان، به ویژه کودکان متولد شده از این روش به طور کامل، تامین شود؟

انجام این پژوهش می‌تواند به بهبود مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه کمک کند و از این طریق به زوجین نابارور، کمک شود تا با آسودگی، خاطر از این روش برای درمان ناباروری خود استفاده کنند.

علاوه بر این، این پژوهش می‌تواند به افزایش آگاهی جامعه در مورد اهدای جنین کمک کند و از این طریق، به کاهش برخی از نگرانی‌های موجود در مورد این روش کمک کند. در مجموع انجام این پژوهش می‌تواند آثار مثبتی در زمینه اهدای جنین در ایران و فرانسه داشته باشد.

۱-۴- سابقه پژوهشها و مطالعات انجام گرفته

پایان نامه ها:

بررسی تطبیقی آثار حقوقی اهدای جنین در ایران و انگلیس زنگامه، رود الهه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی ۱۳۹۱

در این پایان نامه راهکارهای ارائه شده در قانون اهدای جنین مورد مطالعه قرار گرفته است و قانون کشور انگلستان که مبدع این علم نوین بوده است را بررسی و با قوانین ایران مورد تطبیق قرار داده است. نواقص قانون اهدای جنین در ایران را یافته و راه حل هایی را برای کمک به زوجین نابارور پیشنهاد داده شده است. حقوق و تکالیف کودکان آزمایشگاهی و والدین آنها و کودکانی که از طریق طبیعی متولد شده اند مورد مقایسه قرار گرفته است.

-بررسی فقهی حقوقی حق توارث فرزندان ناشی از اهدای جنین ولی، زاده زهرا دانشگاه

پیام نور، ۱۳۹۵

در این تحقیق به بررسی حق توارث فرزندان ناشی از اهدای جنین پاسخی منطقی برای برخی از پرسشها که در حوزه توارث نسبت به این گونه اطفال مطرح است ارائه شده است. طبق ماده ۸۷۵ قانون مدنی باید گفت که از زمانی که انعقاد نطفه صورت می پذیرد ارث به کودک تعلق میگیرد و چون لقاح در محیط آزمایشگاه انجام میشود اساساً حمل صورت نگرفته مگر وقتی که جنین مزبور به رحم متقاضی منتقل شود. پس کودک متولد شده در اثر لقاح بعد از فوت پدر وارث محسوب میگردد و با بقیه وراثت در ماترک شریک می شود.

-نسب نوزاد متولد از اهدای جنین در حقوق، ایران، فلاحي، داوود دانشگاه آزاد شهر

قدس ۱۳۹۵

در این پایان نامه ضمن اذعان به مجمل بودن قوانین اهدای جنین بدین مبحث اشاره میشود که نوزاد شکل گرفته در کلیه روش های اهدای جنین و انتقال آن به لحاظ نسبی به صاحب اسپرم ملحق

میشود حتی اگر بیگانه باشد و باید اذعان نمود که صاحب تخمک مادر نسبی نوزاد متولد از اهدای جنین است و نمی توان سمت مادری را از وی خلع کرد.

-نسب وارث در اهدای جنین کریمی، مایوان زهرا موسسه آموزش عالی حکیم نظامی، گروه حقوق خصوصی ۱۴۰۱

در این پژوهش، به بررسی شیوه باروری انتقال جنین چه آثاری بر نسب و ارث فرزندان حاصل از آن خواهد داشت. در چارچوب قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور از تلقیح مصنوعی زوجهای قانونی و شرعی امکان تشکیل جنین وجود دارد. هر یک از جنین های مذکور با صاحبان اسپرم و تخمک رابطه نسبی و وراثتی دارند. اما تأکید قانونگذار بر تشکیل جنین از ازدواجهای شرعی و قانونی به معنای ثبت ازدواج های مذکور و احراز نسب جنینهای تشکیل شده است زیرا چنانچه جنین مذکور به رحم زن شوهرداری که ناباروری وی با انجام اقدامات پزشکی به اثبات رسیده است منتقل گردد و در رحم وی رشد و سپس متولد گردد هیچ رابطه نسبی و وراثتی با صاحب رحم ندارد و تنها میتوان وی را در حکم مادر رضاعی دانست وظیفه پدر و مادر گیرنده، جنین از لحاظ، نگهداری، تربیت، نفقه حضانت و احترام نظیر وظایف و تکالیف اولاد و پدر و مادر است. طبق تحقیقات منتج به نتیجه با مشخص شدن نسب جنین وی از پدر و مادری که از آنها به وجود آمده است ارث برده و سهم وی برابر مقررات مربوط به ارث تعیین خواهد شد. همانطور که مطابق ماده ۹۵۷ قانون مدنی حمل از حقوق مدنی متمتع میگردد برای اثبات نسبت مشروع نیز باید به منشاء تشکیل جنین و تگون آن توجه کرد زیرا جنینهای تشکیل شده

از اسپرم مرد و تخمک همسر شرعی وی در کلیه روشهای تشکیل جنین و انتقال آن صرف نظر از مقدمات آن به مرد و زن مذکور منسوب و دارای نسب شرعی هستند و در صورتی نطفه آنها قبل از فوت مورث منعقد شده باشد و زنده متولد شوند از آنها ارث میبرند و چنان چه بعد از فوت نطفه به طور طبیعی منعقد شود و یا با روشهای باروری نطفه منعقد و در رحم زن استقرار یابد، با توجه به فقدان یکی از شروط مذکور در ماده ۸۷۵ قانون مدنی جنین از مرد ارث نمی برد و بین این جنینها و گیرندگان آنها رابطه نسب و وراثت برقرار نمی باشد.

مقالات

-مطالعه تطبیقی اهدای جنین از منظر فقه و حقوق پزشکی عباسی، محمود حقوق پزشکی،

تابستان ۱۳۹۱

در این پژوهش به سؤالاتی از این قبیل پرداخته شده است که چرا به جنبههای اخلاقی و حقوقی مسأله ای به این مهمی: که منافع شهروندان را دربر دارد و نتایج آن بعضاً چشمگیر است، توجه چندانی نمی شود و چرا قوانین و دستورالعمل های مربوط گنگ و ناقص بوده و نمی توانند پاسخگوی سؤالات بی شمار زوجینی باشد که از روشهای جدید درمان ناباروری بهره می گیرند؟

- بررسی احکام فقهی حقوقی کودکان ناشی از اهدای جنین موضوع ماده ۳ قانون نحوه ی اهدای جنین به زوجین نابارور، مهدوی کنی صدیقه پژوهشهای فقه و حقوق اسلامی پاییز ۱۳۹۸، شماره ۲۱

این پژوهش ضمن بیان ماده ۳ قانون نحوه ی اهدای جنین به زوجین نابارور به ابهامات و مباحثی که در این قانون مسکوت مانده است پرداخته است از جمله مساله ی توالد و تناسل و مسائل مهمی همچون وراثت محرمیت ولایت که فرع بر آن است و نتوانسته آثار و ابعاد حقوقی رویداد مذکور را تبیین نماید و تنها به ابهامات افزوده است. بررسیهای صورت گرفته نشان . دهد که فقها و حقوقدانان با می تمسک به اصول، اسلامی کلیات معیارها و شاخصهای عرفی و مصلحت بنیان خانواده و مصلحت طفل راهکارهایی را جهت پرمودن خلاء های قانونی مذکور ارائه نموده اند که تبیین مبانی ایشان حاصل این مقاله است.

- اهدای جنین و بررسی ارث جنین آزمایشگاهی در فقه و حقوق، ایران، مقصودی، رضا راه وکالت پاییز و زمستان ۱۳۹۶، سال ۹، شماره ۱۸

در این تحقیق، ضمن بررسی موضوعاتی چون تعریف اهدای جنین و شرایط اهدای جنین و ماهیت اهدای جنین و سه نظر فقهی درباره ی اهدای جنین، سپس به بررسی وضعیت ارث جنین آزمایشگاهی پرداخته شده است.

۱-۵- اهداف تحقیق

اهداف اصلی و فرعی پژوهش اهداف اصلی این پژوهش عبارتند از:

- مقایسه مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه
- تحلیل و ارزیابی مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه
- پیشنهاد اصلاحات احتمالی در مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه

اهداف فرعی این پژوهش عبارتند از:

- شناسایی شباهتها و تفاوتهای مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه
- بررسی میزان رعایت حقوق و منافع تمامی ذی نفعان از جمله زوجین، نابارور اهدا کنندگان جنین و کودکان متولد شده از این روش در مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه مطالعه تجربه سایر نظامهای حقوقی در زمینه اهدای جنین

۱-۶- سوال ها یا فرضیه ها

سوالات اصلی این پژوهش عبارتند از:

آیا شرایط اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه با یکدیگر تفاوت دارند ؟ و این تفاوت ها شامل چه چیزهایی می شود؟

کدام یک از نظامهای حقوقی مقررات کارآمدتر در زمینه اهدای جنین دارد؟
ه چه تغییراتی میتوان در مقررات اهدای جنین در هر دو نظام حقوقی ایجاد کرد تا حقوق و منافع تمامی ذی نفعان به ویژه کودکان متولد شده از این روش به طور کامل تامین شود.
سوالات فرعی این پژوهش عبارتند از:
شباهت ها و تفاوت های مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه چگونه است؟
میزان رعایت حقوق و منافع تمامی ذینفعان از جمله زوجین نابارور اهداکنندگان جنین و کودکان متولد شده از این روش، در مقررات

اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه به چه شکل است؟
تجربه سایر نظام های حقوقی در زمینه اهدای جنین چگونه است؟
فرضیات این پژوهش نسبت به سوالات مطرح شده، عبارتند از: فرضیه سوالات اصلی
فرضیه اول شرایط اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه دارای برخی تفاوت های کلیدی است. که این تفاوت ها در ساختار ، نحوه اجرا ، جنبه های مذهبی و اعتقادی و... می باشد
فرضیه دوم حقوق و منافع تمامی ذی نفعان به ویژه کودکان متولد شده از اهدای جنین در مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه به طور کامل رعایت نشده است.
فرضیه سوم اصلاح مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه میتواند به بهبود حقوق و منافع تمامی ذی نفعان، به ویژه کودکان متولد شده از این روش کمک کند.
در ادامه به بررسی هر یک از این فرضیات به طور خلاصه، می پردازیم:

فرضیه اول

بر اساس این فرضیه، شرایط اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه دارای برخی تفاوت های کلیدی است. این تفاوت ها، میتواند در جنبه های مختلف از جمله شرایط زوجین نابارور شرایط اهدا کننده جنین و فرآیند اهدای جنین وجود داشته باشد.

فرضیه دوم

بر اساس این فرضیه حقوق و منافع تمامی ذی نفعان به ویژه کودکان متولد شده از اهدای جنین در مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه به طور کامل رعایت نشده است. این حقوق و منافع میتواند شامل حقوق و منافع زوجین نابارور، اهداکنندگان جنین و کودکان متولد شده از این روش باشد. برای مثال، در مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه به حقوق و منافع کودکان متولد شده از اهدای جنین، به طور کامل، توجه نشده است. این کودکان ممکن است در مورد هویت والدین بیولوژیکی خود، سوالاتی داشته باشند و این موضوع، میتواند بر زندگی آنها تأثیر بگذارد. عدم توجه کافی به حقوق و منافع تمامی ذی نفعان میتواند منجر به بروز مشکلاتی در آینده شود.

فرضیه سوم

بر اساس این فرضیه اصلاح مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه میتواند به بهبود حقوق و منافع تمامی ذی نفعان، به ویژه کودکان متولد شده از این روش کمک کند این اصلاحات میتواند شامل موارد زیر باشد:

اصلاح شرایط زوجین نابارور برای دریافت مجوز اهدای جنین

اصلاح شرایط اهدا کننده جنین

افزایش شفافیت در فرآیند اهدای جنین

توجه بیشتر به حقوق و منافع کودکان متولد شده از اهدای جنین

انجام این اصلاحات میتواند به بهبود وضعیت اهدای جنین در ایران و فرانسه، کمک کند.

فرضیه سوالات فرعی

فرضیه اول مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه به طور کامل با یکدیگر مغایرت دارند. فرضیه دوم: حقوق و منافع ذی نفعان در مقررات اهدای جنین در حقوق ایران به طور کامل مورد توجه قرار نگرفته است. فرضیه سوم: تجربه سایر نظامهای حقوقی در زمینه اهدای جنین میتواند در اصلاح مقررات اهدای جنین در حقوق ایران مفید باشد.

در ادامه به بررسی هر یک از این فرضیات به طور خلاصه، می پردازیم:

شباهتها و تفاوتهای مقررات اهدای جنین در حقوق ایران و فرانسه

شباهتها

اهدای جنین به طور کلی در هر دو کشور مجاز است. رضایت زوجین نابارور و اهدا کنندگان جنین در هر دو کشور ضروری است.

تفاوتها:

در هر دو کشور، نظارت و کنترل بر فرایند اهدای جنین توسط مراجع ذیصلاح انجام میشود. شرایط و ضوابط اهدای جنین در دو کشور متفاوت است. به عنوان مثال در ایران اهدای جنین فقط به زوج های متاهل و نابارور مجاز است. در حالی که در فرانسه زنان مجرد و همجنسگرایان نیز میتوانند از طریق اهدای جنین صاحب فرزند شوند. مقررات مربوط به محارم و نسب فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین در دو کشور متفاوت است. در ایران، فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین محرم شرعی زوجی که جنین را دریافت کرده اند محسوب میشود اما در فرانسه، فرزند هیچ نسبی با اهدا کنندگان جنین ندارد. مقررات مربوط به ارث فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین در دو کشور متفاوت است. در ایران قانون مدنی در مورد ارث این فرزند حکم صریحی ندارد اما در فرانسه فرزند متولد شده از طریق اهدای جنین مانند سایر فرزندان از حق ارث برخوردار است.

میزان رعایت حقوق و منافع ذی نفعان:

در حقوق ایران